

Aan:	het college van B&W	Van team:	
Portefeuillehouder:	Wethouder Van Diepen	Adviseur:	Henny Kaag
Betrokken portefeuillehouder:	Burgemeester De Boer, Wethouder Augustijn, Wethouder Bais, Wethouder Camara, Wethouder De Vrij, Wethouder Kos, Wethouder Wouters	E-mail:	h.kaag@denhelder.nl
Classificatie:	Openbaar	Kenmerk:	000024720
Onderwerp:	Kadernota 2025 - 2028		

Publiekssamenvatting:

De kadernota geeft de uitgangspunten op basis waarvan de begroting voor het nieuwe jaar wordt uitgewerkt. Het gesprek over de te kiezen uitgangspunten is van belang gezien de ontwikkelingen en onzekerheden binnen en buiten de gemeente die vragen om nadere afweging van prioriteiten. Het is een doorlopend proces, waarbij in de kadernota de inhoudelijke keuzes nadrukkelijk centraal staan. In de programmabegroting 2025 moet dit een financiële vertaling krijgen met als uitkomst een begroting waarin beleid, organisatie en middelen met elkaar in balans zijn.

Geadviseerd besluit:

De kadernota vast te stellen als uitgangspunt in de voorbereiding van de programmabegroting 2025 en de meerjarenraming 2025-2028 met daarin:

- a. het geactualiseerde begrotingssaldo op basis van autonome ontwikkeling voor ruimtevragers en maatregelen;
- b. onzekerheden die verder worden uitgewerkt en terugkomen in volgende fasen van de planning en controlcyclus;
- c. de ruimtevragers en optie maatregelen als mogelijke route naar een sluitende begroting.

Aanleiding en context

Met de vaststelling van de kadernota 2025-2028 stelt de gemeenteraad de uitgangspunten vast op basis waarvan de begroting voor het nieuwe jaar wordt uitgewerkt. Het gesprek in de gemeenteraad over de te kiezen uitgangspunten is van belang gezien de ontwikkelingen en onzekerheden binnen en buiten de gemeente die vragen om nadere afweging van prioriteiten. Het is een doorlopend proces, waarbij in de kadernota de inhoudelijke keuzes nadrukkelijk centraal staan. In de begroting 2025-2028 moet dit een financiële vertaling krijgen met als uitkomst een begroting waarin beleid, organisatie en middelen met elkaar in balans zijn. De kadernota geeft inzicht in de financiële positie en in de knoppen waaraan gedraaid kan worden. Prioriteit heeft kostenbesparing door het beter en anders organiseren van werkprocessen en de samenwerking met inwoners en maatschappelijke partners. Maatregelen voor 2026 en verder die nu al tot maatschappelijke onrust zouden leiden, willen we vermijden.

Doelen en resultaten

Het politiek debat over de kadernota moet als uitkomst hebben dat er een gedragen uitgangspunt is voor het opstellen van de programmabegroting 2025. Het doel is om 4 september aan de gemeenteraad een sluitende begroting 2025-2028 aan te bieden.

Kaders en omstandigheden

De visie Planning en Control (2023) geeft een toelichting op de cyclus van planning en control en de eisen waaraan de diverse producten moeten voldoen. De kadernota is het uitgangspunt voor het opstellen van de begroting. De begroting moet, conform de eisen van de toezichthouder, structureel en reëel in evenwicht zijn. Structurele lasten moeten gedekt zijn door structurele baten.

Den Helder heeft gekozen voor het scenario *van krimp naar groei*. Met de in 2023 vastgestelde *Omgevingsvisie Den Helder Koers op een sterke thuishaven*, het begin dit jaar vastgestelde programma *Helders Perspectief* en de recent vastgestelde *Regiovisie voor het sociaal domein* zetten we inhoudelijk koers. Menskracht en middelen zetten we in op een sterke dienstverlening en op activiteiten die bijdragen aan onze ambitie.

In het voorbereidings- en besluitvormingsproces is gewerkt volgens het BOB-model (beeldvorming – oordeelsvorming – besluitvorming). Tijdens een beeldvormende avond op 15 januari is het proces van de kadernota toegelicht. Tijdens vergadering van de raadscommissie Bestuur en Middelen van 6 maart is de voorbereidende raadsinformatiebrief toegelicht en besproken. In het kader van de oordeelsvorming is vervolgens in de commissie Bestuur en Middelen de aangeboden informatie verder uitgediept en zijn argumenten gewisseld over mogelijke maatregelen. De opties die in deze fase in woord en schrift door de commissie naar voren zijn gebracht zijn door het college in overweging meegenomen bij het opstellen van de kadernota. Dit raadsvoorstel is uitgangspunt voor een nieuwe cyclus van beeldvorming (13 mei), oordeelsvorming (13 en 27 juni) en besluitvorming (8 juli).

Argumenten en alternatieven

De optie om bezuinigingen door te voeren bij de culturele instellingen is niet meer opgenomen. Maatschappelijke organisaties moeten de gemeente als een betrouwbare partner ervaren. Een recent ingezette koers moet niet worden teruggedraaid als dit tot ingrijpende gevolgen leidt voor de desbetreffende organisatie. Dit leidt ertoe dat er in deze kadernota geen voorstellen meer worden gedaan om verder te bezuinigen op de culturele instellingen.

De wens om maatschappelijke onrust zoveel mogelijk te voorkomen betekent ook dat suggesties om de gemeentelijke taken door te lichten of de strategische koers te herijken niet zijn overgenomen.

We zijn kritisch op de kadernota's van de gemeenschappelijke regelingen. In het hoofdstuk Onzekerheden geven we hier extra aandacht aan. We adviseren echter niet op voorhand een taakstelling in de begroting op te nemen. We adviseren geen nieuwe belastingvorm als optie. Het kan een mogelijkheid tot extra inkomsten bieden, maar de introductie en uitvoering vergt ook veel menskracht.

Een aantal suggesties om investeringen te schrappen hebben we niet overgenomen:

- In de voorbereiding van de renovatie van het brugwachtershuisje is al geïnvesteerd. Het project wordt afgerond in 2025.
- Voor de Seasaw is in de begrotingsjaarschijf 2025 € 500.000 gereserveerd voor cofinanciering in de werving van fondsen. Een aanvraag IKW/Waddenfonds zal in juni worden ingediend.
- Afronding van De Nollen is van belang in relatie tot de woningbouw rondom station Zuid. Het voegt kwaliteit toe aan het gebied. De beschikbare middelen worden alleen ingezet als cofinanciering in de werving van fondsen.
- De gemeente Den Helder heeft met de provincie Noord-Holland in 2023 een overeenkomst gesloten ten behoeve van het creëren van een volwaardige vaarverbinding via het Boerenverdriet. De provincie en de gemeente hebben middelen gereserveerd om in het kader van het maritiem cluster dit te realiseren. Het openbreken van deze overeenkomst biedt de gemeente geen voordeel.

We zijn scherp op het onnodig inzetten van externe inhuur en adviesbureaus. De opgenomen optie om te bezuinigen op de ambtelijke organisatie voorziet in een effectievere en efficiëntere inzet van de organisatie. Voor de realisatie van onze ambities blijft de inzet van kennis en menskracht van adviesbureaus en externe inhuur nodig om de continuïteit en kwaliteit van de producten te kunnen borgen.

Met deze kadernota leggen we een pakket ruimtevragers en opties voor (bezuinigings)maatregelen voor die als totaal een voor de jaren 2026 en verder sluitende begroting opleveren. In het saldo is ook nog financiële ruimte om onzekerheden op te vangen die wel zijn voorzien, maar die financieel nog onvoldoende zijn onderbouwd. Een deel daarvan is ook onvermijdelijk en kan een aanzienlijk beslag leggen op de beschikbare ruimte of mogelijk leiden tot een nieuw knelpunt. Toch leggen we de bezuinigingsmaatregelen als opties voor. De kadernota geeft inzicht in de concrete en onzekere/minder concrete ruimtevragers. De komende maanden

wordt verder gewerkt aan concretisering en uitwerking. Daarbij hoort een proces van temporisering en prioritering, niet alleen in relatie tot de beschikbare middelen, maar ook tot de benodigde inzet vanuit de ambtelijke organisatie.

Duurzaamheid

Deze kadernota zet een duurzame begroting centraal waarin inkomsten en uitgaven met elkaar in balans zijn. Dit vraagt wel maatregelen die in een enkel geval leiden tot temporisering in de duurzame ontwikkelingsdoelen, zoals bijvoorbeeld de optie om vanaf 2026 op het programma Duurzaamheid te korten.

Bestuurlijke vernieuwing

In het kadernotaproces werkt de gemeenteraad volgens het BOB-model. Een voordeel hiervan is dat het een transparant proces is met duidelijke fasen. De beeldvormende avonden waren openbaar en waren ook online te volgen. In de oordeelsvormende fase zijn er diverse momenten geweest waarop inwoners en belanghebbenden konden inspreken. Het voorstel kan, op grond van de Referendumverordening gemeente Den Helder 2012 lid 2 onder e. 'vaststelling en wijziging van de gemeentelijke begroting en rekening', geen onderdeel zijn van een referendum.

Financiële consequenties

De voorjaarsnota van de rijksoverheid geeft aan dat door het vervallen van de opschalingskorting het nadelig saldo in autonome ontwikkeling minder negatief zal uitvallen. Dit geldt echter niet voor het jaar 2025. Daar is een incidentele verslechtering te zien met € 2,3 mln.

Het actuele beeld is:

Bedragen maal € 1.000	2025	2026	2027	2028
Primitieve begroting	972	-3.805	-4.270	-4.270
Eerste tussenrapportage 2024	-1.577	-1.237	821	1.126
Autonome ontwikkelingen Kademota 2025	-2.725	1.660	1.460	1.285
Saldo vóór keuzes (- is een tekort)	-3.330	-3.382	-1.989	-1.859

De meicirculaire volgt uit de voorjaarsnota van de rijksoverheid. Het effect zal in de begroting worden meegenomen, maar kan op deze wijze al wel op hoofdlijn worden meegenomen. Het pakket opties voor maatregelen biedt voldoende mogelijkheden om tot een sluitende begroting te komen voor de jaren 2026 en verder.

De verwachting is dat voor 2025 een deel van de beschikbare weerstandscapaciteit moet worden ingezet. Dit is mogelijk zonder dat de weerstandsratio lager wordt dan 1,0. De ontwikkeling van de weerstandsreserve is verder afhankelijk van de keuzes bij de ruimtevragers en maatregelen en de ontwikkelingen in de beschreven onzekerheden. Uitgangspunt blijft dat er in november een meerjarig sluitende begroting moet worden vastgesteld.

Uitvoering en Planning

Na de besluitvorming gaat het proces verder in de voorbereiding van de begroting 2025 en het bijbehorend meerjarenperspectief. Het college stelt het raadsvoorstel bij de begroting 2025 op 3 september 2024 vast. De vaststelling van de begroting is voorzien op maandag 4 november 2024.

Communicatie

De kadernota is beschikbaar op de website van de gemeente Den Helder.